

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นับว่ามีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ปกครองบริหารประเทศ พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมทั้งนักรัฐศาสตร์ที่ให้ความสนใจในการศึกษาประเด็นนี้ การศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งชาวไทยเชื้อสายจีนจึงเป็นการศึกษาในระดับกว้าง เพื่อที่จะสำรวจหาข้อสรุปเบื้องต้นของแบบแผนพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในประเด็นต่าง ๆ อันจะเป็นรากฐานที่สำคัญของการศึกษาเรื่องนี้ในลำดับต่อไป

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของชาวไทยเชื้อสายจีน ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนมีส่วนสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกสรรผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยแบ่งความสัมพันธ์ออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1.1 การตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากสาเหตุของผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไปเพราะการถูกระดมหรือไปด้วยความสำนึกของตนเอง เพื่อจะทดสอบสมมุติฐานที่ 1 และผลการศึกษา พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกของตนเอง โดยถือว่าเป็นหน้าที่พลเมืองดีพึงปฏิบัติ และมีการตัดสินใจเลือกผู้สมัครด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 89.0 โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีระดับความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนในระดับปานกลางและต่ำมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจด้วยตนเองสูงกว่าผู้มีความผูกพันในวิถีประชาในระดับต่ำ ซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนในระดับสูงส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่ยังมีแนวความคิดอนุรักษ์นิยมตามประเพณีจีน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีระดับอายุ 51 ปีขึ้นไป

1.2 การเลือกสรรผู้สมัครคนไทยและคนจีน ผลการศึกษา พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เลือกผู้สมัครจากคุณสมบัติโดยไม่คำนึงถึงความเป็นคนเชื้อชาติไทยหรือจีน คิดเป็นร้อยละ 82.4 (รายละเอียดดังตารางที่ 4.3) ในขณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีระดับความผูกพันในวิถีประชาแบบจีนในระดับสูงยังคงเลือกผู้สมัครที่เป็นคนจีน

1.3 การเลือกผู้สมัครที่มีความรู้ภาษาจีน ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ไม่คำนึงถึงความสามารถของผู้สมัครทางด้านภาษาจีน หากแต่พิจารณาประเด็นของคุณสมบัติที่ดีของผู้สมัครจำนวนร้อยละ 85.2 นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนในระดับปานกลางและสูง ยังคงเลือกผู้สมัครที่มีความรู้ทางภาษาจีนสูงกว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนในระดับต่ำ

1.4 การตัดสินใจเลือกผู้สมัครระหว่างชายและหญิง ผลการวิจัยพบว่า ผู้สมัครส่วนใหญ่ให้สิทธิชายและหญิงเท่าเทียมกันในการสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีประชาแบบจีนที่ให้ความสำคัญแก่เพศชายมากกว่าเพศหญิงมีต่ำลง โดยเฉพาะผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีระดับอายุกลางคนและหนุ่มสาว

กล่าวได้ว่า วิถีประชาและเชื้อชาติจีนยังคงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครสำหรับบุคคลบางกลุ่ม ในขณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เห็นว่าวิถีประชาและเชื้อชาติจีนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งในระดับที่ต่ำมาก

ส่วนที่ 2 อิทธิพลของสมาคมจีนต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชน โดยได้แบ่งการพิจารณาเป็น 2 ประเด็นใหญ่ คือ

2.1 สมาคมจีนมีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

2.2 การตัดสินใจเลือกผู้สมัครโดยคำแนะนำของใครจำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่จะไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกของตนเองและพิจารณาเลือกผู้สมัครด้วยตนเอง ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากการเลือกตั้งในเขตที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจและมีการแพร่กระจายของข่าวสารข้อมูลพร้อมจึงทำให้สมาคมจีนทำหน้าที่ได้ในระดับแนะนำผู้สมัครของทุกพรรคการเมือง และส่งเสริมให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น อย่างไรก็ตามอิทธิพลของสมาคมจีนยังคงมีบทบาทสำหรับผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 23.8 (ดูรายละเอียดในตารางที่ 4.8) และเป็นที่น่าสังเกตว่าสมาคมจีนไม่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครของนิสิตนักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะตัดสินใจเลือกผู้สมัครด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาถึงอิทธิพลของสมาคมจีนในกรุงเทพมหานครเท่านั้น สมาคมจีนในต่างจังหวัดอาจมีบทบาทและอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง และส่งเสริมด้านเงินทุนและอุปกรณ์การหาเสียงต่าง ๆ ได้

ส่วนที่ 3 ความผูกพันทางการเมืองที่มีผลต่อแบบแผนการลงคะแนนเสียงของประชาชน เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 3 ซึ่งผลการศึกษพบว่า เมื่อได้จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับเกณฑ์การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร โดยคำนึงพรรคการเมืองหรือตัวบุคคล ข้อมูลที่ได้นั้นพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ยังคงเลือกทั้งตัวบุคคลและพรรคการเมืองประกอบกัน ส่วนการเลือกพรรคการเมืองมีจำนวนน้อยที่สุด

ส่วนผลการศึกษาในด้านระยะเวลาในการตัดสินใจ พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกผู้สมัครไว้ล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้ง โดยเฉพาะกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง อาชีพที่มีความมั่นคงและรายได้สูง ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นมีความแตกต่างกันน้อยมากระหว่างประเด็นของการรณรงค์หาเสียง ซึ่งพบว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ต้องการให้มีการรณรงค์หาเสียงโดยการแถลงนโยบายในที่สาธารณะ เนื่องจากในเขตลุ่มพ่นขวางค์เป็นเขตเลือกตั้งที่มีความเจริญทางด้าน

ข่าวสารข้อมูลทางการเมือง จึงทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งรับทราบข้อมูลการเลือกตั้งได้รวดเร็ว จึงสามารถตัดสินใจเลือกผู้สมัครไว้ล่วงหน้าก่อนวันเลือกตั้ง

สำหรับประเด็นสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศที่เกิดขึ้นที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผลการศึกษพบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบทางการเมืองดี และมีความผูกพันทางการเมืองในระดับที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีผลกระทบต่อแบบแผนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งค่อนข้างสูง

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในระบอบการเมือง ตลอดจนมีความผูกพันทางการเมืองโดยเฉพาะการตัดสินใจเลือกผู้สมัครด้วยความสำนึกและเหตุผลของตนเอง จึงนับได้ว่า เชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีน ตลอดจนอิทธิพลของสมาคมจีนที่จะมีส่วนในการกำหนดการตัดสินใจเลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่งมีอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ นอกจากนี้อิทธิพลของพรรคการเมือง ตัวผู้สมัครและปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงสมัยที่มีการเลือกตั้ง ยังมีส่วนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเขตสัมพันธวงศ์อีกด้วย ซึ่งเป็นการอธิบายถึงทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผลและทฤษฎีระบบนั่นเอง อย่างไรก็ตามข้อสรุปดังกล่าวเป็นเพียงหลักการทั่วไปยังไม่เพียงพอที่จะยุติจนถึงใช้เป็นกฎ (laws) ได้ เพราะเป็นเพียงการศึกษาเฉพาะกรณีของการศึกษาพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงของชาวไทยเชื้อสายจีนในเขตเลือกตั้งหนึ่งเท่านั้นเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ (body of knowledge) ให้แก่แวดวงวิชาการเท่านั้น ยังต้องอาศัยการพิสูจน์สะสม (accumulative) เพิ่มเติมในการศึกษาวิจัยในลำดับต่อไป

แบบแผนทั่วไปของพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงของชาวไทยเชื้อสายจีน

จากผลสรุปที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า เชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนมีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งต่ำมาก กล่าวคือ เชื้อชาติ และวิถีประชาแบบจีน

มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความผูกพันในประเด็นดังกล่าวสูง ในขณะที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ คำนึงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมากกว่าจะคำนึงถึงความเป็นคนจีน มีวัฒนธรรมประเพณีจีน ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) รวมทั้งการไปลงคะแนนเสียงด้วยความสำนึกของตนเองมากกว่าการถูกระดมจากบุคคลอื่นหรือสมาคมจีน เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้ผู้ลงคะแนนเสียงส่วนใหญ่ตอบว่า ตนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยความสำนึกของตัวเอง โดยมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ยอมรับว่า ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยการชักชวนของผู้อื่นหรือสมาคมจีน

เมื่อพิจารณาไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ มีผลต่อการลงคะแนนเสียงของชาวไทยเชื้อสายจีน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า "ปัจจัยระยะสั้นเฉพาะช่วงสมัย" (short-term force) อันได้แก่ การฉ้อราษฎร์บังหลวง การเสื่อมความนิยมในพรรคการเมือง ความสนใจในตัวหัวหน้าพรรคและผู้สมัคร เป็นต้น จะผันแปรไปในแต่ละช่วงสมัยการเลือกตั้ง ทำให้ผลการเลือกตั้งเบี่ยงเบนไปจากสภาวะสมดุลปกติ จากปัจจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งชาวไทยเชื้อสายจีนมีความผูกพันทางการเมืองในระดับค่อนข้างสูง รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองได้อย่างกว้างขวาง จึงทำให้สามารถพิจารณาเลือกผู้สมัครด้วยความสำนึกของตนเองเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมทางการเมืองของชาวไทยเชื้อสายจีนมีความสำนึกของตนเองในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสมัครใจ และพิจารณาคะแนนของพรรคการเมืองและผู้สมัครประกอบกันในการเลือกตั้ง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ผู้วิจัยค้นพบ น่าจะทำให้เกิดประโยชน์และสมการที่ผู้สนใจควรใช้ประกอบการดำเนินการศึกษาวิจัยในลำดับต่อไป ดังนี้

1. ด้านการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้การวิจัยต่อเนื่องหรือสนับสนุนหรือโต้แย้ง รวมทั้งหาข้อยุติในด้านต่าง ๆ เช่น เชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีน และสมาคมจีน มีอิทธิพลต่อการลงคะแนนเสียงหรือไม่ เป็นต้น โดยทำการทดสอบในเขตเลือกตั้งอื่นทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เนื่องจากความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม ตลอดจนในส่วนของบทบาทสมาคมจีนในการสนับสนุนผู้สมัครคนใดคนหนึ่งหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของสมาคมจีนแต่ละสมาคม
2. ความผูกพันในการเลือกพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด มีมากน้อยเพียงใด ปัจจัยที่เกิดขึ้นในช่วงสถานการณ์การเลือกตั้งตัวใดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนใจไปเลือกพรรคใหม่ เพราะเหตุใด และเหตุผลที่ไม่เปลี่ยนแปลงยังคงเลือกพรรคการเมืองเดิม
3. สมาคมจีนใดมีบทบาทในการสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองบางพรรคในการเลือกตั้งจะต้องทำการศึกษาบทบาทของสมาคมจีนดังกล่าวในระดับที่เจาะลึก ทั้งการสัมภาษณ์กรรมการสมาคม สมาชิกสมาคม เป็นต้น เพื่อศึกษาในรายละเอียดและหาความสัมพันธ์ระหว่างสมาคมจีนต่อการลงคะแนนเสียงของประชาชน
4. การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มิใช่เป็นการรณรงค์ชั่วคราว และต้องกระทำในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติโดยมีการประสานงานกันอย่างดี เพื่อให้ประชาชนมีจิตสำนึกประชาธิปไตย ยากต่อการถูกระดมและซื้อเสียง ซึ่งจะช่วยเหลือเสริมระบอบประชาธิปไตย
5. ควรมีคณะกรรมการกลาง เพื่อความเป็นธรรมป้องกันการได้เปรียบเสียเปรียบ มิใช่ขึ้นตรงต่อหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง คณะกรรมการกลางดังกล่าวจะมีอิสระในการทำงาน และความคุมการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรม
6. ควรกำหนดช่วงเวลาการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใหม่ จากเวลา 8.00 น. ถึง 15.00 น. เป็นจากเวลา 9.00 น. - 17.00 น. เพื่อให้ประชาชนสามารถมีเวลาลงคะแนนได้มากขึ้น เพราะวันเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นวันหยุด
7. ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารงานการเลือกตั้งของทางราชการ ควรมุ่งประเด็นด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง กล่าวคือ ควรมุ่งสนใจให้คนไปลง

คะแนนเสียงด้วยความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ตลอดจนระบอบประชาธิปไตย มากกว่าการตั้งเป้าหมายให้ได้จำนวนผู้ไปใช้สิทธิสูง

8. ตำนันการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งในโอกาสต่อไป ควรที่จะนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาในการเลือกตั้งตลอดจนจะได้หาแนวทางป้องกันและแก้ไข เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

นอกจากนี้แล้วก็ควรที่จะพิจารณาในปัญหาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในเชื้อชาติและวิถีประชาแบบจีนที่แตกต่างกัน กล่าวคือความผูกพันในระดับสูง ปานกลาง และต่ำ มีสาเหตุอะไร ซึ่งส่งผลกระทบต่อแบบแผนพฤติกรรมกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นับว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจอันหนึ่งที่นำมาพิจารณาศึกษาวิเคราะห์